

Господарський суд
Житомирської області

10002, м. Житомир, майдан Пуятинський, 3/65, тел. (0412) 48-16-20,
E-mail: inbox@zt.arbitr.gov.ua, веб-сайт: <http://zt.arbitr.gov.ua>

РІШЕННЯ
ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

"10" березня 2021 р.

м. Житомир

Справа № 4/42-Б
(906/798/20)

Господарський суд Житомирської області у складі: судді Макаревича В.А.
секретаря судового засідання: Підгаєцької М.Ю.
за участю представників сторін:
від позивача: Борецько А.М. - ліквідатор;
від відповідача: Довжаниця О.С.;
від кредитора: АТ "Укртрансгаз" - адвокат Кравченко С.В., довіреність від 10.12.2020
№1-2521 (у режимі відеоконференцзв'язку);
розглянувши у відкритому судовому засіданні в м. Житомирі
справу за позовом Житомирського орендного підприємства теплових мереж
"Житомиртеплокомуненерго" (м.Житомир) в особі ліквідатора Борецька А.М. до
Довжаниці Олега Степановича про стягнення 113 552,86 грн
у межах справи № 4/42-Б
За заявою Дочірньої компанії "Газ України" Національної акціонерної компанії
"Нафтогаз України" (м. Київ)
До боржника Житомирського орендного підприємства теплових мереж
"Житомиртеплокомуненерго" (м. Житомир)
про визнання банкрутом

ВСТАНОВИВ:

У провадженні Господарського суду Житомирської області перебуває
справа №4/42-Б про банкрутство Житомирського орендного підприємства теплових
мереж "Житомиртеплокомуненерго" (м. Житомир).

06.07.2020 Житомирське орендне підприємство теплових мереж
"Житомиртеплокомуненерго" в особі ліквідатора Борецька Андрія Михайловича
звернулося до Господарського суду Житомирської області із позовною заявою
№02-14/08Д-07 від 03.07.2020 до Довжаниці Олега Степановича про
стягнення 113 552,86 грн у межах справи про банкрутство Житомирського орендного
підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" (м. Житомир).

Згідно з протоколом передачі судової справи раніше визначеному складу суду
від 07.07.2020 позовну заяву Житомирського орендного підприємства теплових
мереж "Житомиртеплокомуненерго" в особі ліквідатора Борецька Андрія Михайловича
до Довжаниці Олега Степановича про стягнення 113 552,86 грн розподілено судді
Макаревичу В.А.

Розпорядженням керівника апарату господарського суду Житомирської об.
від 07.07.2020 № 91/2020, у зв'язку з тим, що суддя Макаревич В.А., у провадженні
якого перебувала справа № 4/42-Б, перебував у відпустці, було призначено
повторний автоматичний розподіл вказаної заяви Житомирського орендного
підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" в особі ліквідатора
Борейка Андрія Михайловича.

Згідно з протоколом повторного автоматизованого розподілу судової справи між
суддями від 07.07.2020, позовну заяву Житомирського орендного підприємства
теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" в особі ліквідатора Борейка Андрія
Михайловича до Довжаниці Олега Степановича про стягнення 113 552,86 грн,
розподілено судді Костриці О.О.

Ухвалою суду від 09.07.2020 (суддя Костриця О. О.), зокрема, прийнято позовну
заяву до розгляду та відкрито провадження у справі в межах справи №4/42-Б.

Ухвалою суду від 03.08.2020 судом прийнято позовну заяву Житомирського
орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" (м. Житомир)
в особі ліквідатора Борейка А.М. до Довжаниці Олега Степановича про стягнення
113 552,86 грн до свого провадження у межах справи №4/42-Б. Призначено позовну
заяву Житомирського орендного підприємства теплових мереж
"Житомиртеплокомуненерго" (м. Житомир) в особі ліквідатора Борейка А.М. до
Довжаниці Олега Степановича про стягнення 113 552,86 грн до розгляду в підготовче
засідання на "10" вересня 2020 р.

Ухвалою суду від 29.09.2020 закрито підготовче провадження з розгляду
позовної заяви Житомирського орендного підприємства теплових мереж
"Житомиртеплокомуненерго" (м. Житомир) в особі ліквідатора Борейка А.М. до
Довжаниці Олега Степановича про стягнення 113 552,86 грн у межах справи
№ 4/42-Б та призначено до судового розгляду по суті.

Згідно ухвали суду від 29.09.2020 судом досліджувались матеріали справи
№4/42-Б про банкрутство Житомирського орендного підприємства теплових мереж
"Житомиртеплокомуненерго".

Відповідно до частини 6 ст.12 Господарського процесуального кодексу України
(далі ГПК України) господарські суди розглядають справи про банкрутство у порядку,
передбаченому цим Кодексом для позовного провадження, з урахуванням
особливостей, встановлених Законом України "Про відновлення платоспроможності
боржника або визнання його банкрутом".

При цьому слід зазначити, що 21.10.2019 набрав чинності Кодекс України з
процедур банкрутства.

У відповідності п.2 Прикінцевих та перехідних положень Кодексу України з
процедур банкрутства Закон України "Про відновлення платоспроможності боржника
або визнання його банкрутом" втратив чинність.

Згідно ч. 1 ст. 7 Кодексу України з процедур банкрутства спори, стороною в яких
є боржник, розглядаються господарським судом за правилами, передбаченими
Господарським процесуальним кодексом України, з урахуванням особливостей,
визначених цією статтею.

Відповідно до ч. 2 ст. 7 Кодексу України з процедур банкрутства господарський
суд, у провадженні якого перебуває справа про банкрутство, в межах цієї справи
вирішує всі майнові спори, стороною в яких є боржник; спори з позовними вимогами
до боржника та щодо його майна; спори про визнання недійсними результатів
аукціону; спори про визнання недійсними будь-яких правочинів, укладених
боржником; спори про повернення (витребування) майна боржника або
відшкодування його вартості відповідно; спори про стягнення заробітної плати; спори
про поновлення на роботі посадових та службових осіб боржника; спори щодо інших
вимог до боржника.

Наведена норма кореспондується з положеннями п. 8 ч. 1 ст. 20 Господарського процесуального кодексу України (далі - ГПК України), згідно якого господарські суди розглядають справи у спорах, що виникають у зв'язку із здійсненням господарської діяльності (крім справ, передбачених частиною другою цієї статті), та інші справи у визначених законом випадках, зокрема: справи про банкрутство та справи у спорах з майновими вимогами до боржника, стосовно якого відкрито провадження у справі про банкрутство, у тому числі справи у спорах про визнання недійсними будь-яких правочинів (договорів), укладених боржником; стягнення заробітної плати; поновлення на роботі посадових та службових осіб боржника, за винятком спорів про визначення та сплату (стягнення) грошових зобов'язань (податкового боргу), визначених відповідно до Податкового кодексу України, а також спорів про визнання недійсними правочинів за позовом контролюючого органу на виконання його повноважень, визначених Податковим кодексом України.

Отже, за умови порушення провадження у справі про банкрутство боржника, особливістю вирішення таких спорів є те, що вони розглядаються та вирішуються господарським судом без порушення нових справ, що узгоджується із загальною спрямованістю Кодексу України з процедур банкрутства, який передбачає концентрацію всіх спорів у межах справи про банкрутство задля судового контролю у межах цього провадження за діяльністю боржника, залучення всього майна боржника до ліквідаційної маси та проведення інших заходів, метою яких є повне або часткове задоволення вимог кредиторів.

Відповідно до ч. 2 ст. 7 Кодексу України з процедур банкрутства господарський суд розглядає спори, стороною в яких є боржник, за правилами, визначеними Господарським процесуальним кодексом України. За результатами розгляду спору суд ухвалює рішення.

Судом встановлено, що всі учасники провадження у справі повідомлені про дату, час і місце розгляду справи своєчасно та з дотриманням вимог ГПК України.

У судовому засіданні позивач підтримав позовну заяву у повному обсязі та просив визнати поважними причини пропуску строку позовної давності для звернення арбітражного керуючого до суду за захистом порушених прав Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" згідно поданого уточнення до заяви (т. 1 а.с. 230 - 232).

Повідомив про надання до суду всіх наявних у нього доказів, зазначив, що інші докази додані до справи №4/42-Б, у межах якої розглядається дана справа.

Відповідач у судовому засіданні проти позову заперечував, посиляючись на те, що позивачем пропущено строк позовної давності.

Представник АТ "Укртрансгаз" підтримала позовні вимоги ліквідатора та заяву ліквідатора №02-14/13Д-07 від 24.11.2020 з проханням визнати поважними причини пропуску строку позовної давності для звернення арбітражного керуючого-ліквідатора до суду.

Дослідивши матеріали справи, заслухавши пояснення учасників провадження у справі, суд вважає за необхідне зазначити наступне.

Ураховуючи період з 08.07.2014 по 18.04.2016 нарахування та виплати з ліквідаційного рахунку банкрута основної грошової винагороди на суму 113 552,86 грн колишньому ліквідатору у справі Довжаниці О.С., суд розглядає вищезазначену заяву ліквідатора Бореяка А.М. з урахуванням норм Закону України «Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом» у редакції Закону від 22.12.2011 року № 4212-VI (далі – Закон про банкрутство).

Відповідно до ч.ч. 1, 2 ст. 41 Закону про банкрутство, ліквідатор - фізична особа, яка відповідно до судового рішення господарського суду організовує здійснення ліквідаційної процедури боржника, визнаного банкрутом та забезпечує задоволення

вимог кредиторів у встановленому цим Законом порядку.

Ліквідатор з дня свого призначення здійснює такі повноваження, зокрема, продає майно банкрута для задоволення вимог, внесених до реєстру вимог кредиторів, у порядку, передбаченому цим Законом.

Позивач звернувся до суду із позовною заявою до колишнього ліквідатора у справі Довжаниці О.С., посилаючись на те, що ухвалою Господарського суду Житомирської області від 20.12.2016 та Вищим господарським судом України у постанові суду від 27.06.2017 було встановлено, що ліквідатором Довжаницею О.С. під час виконання обов'язків ліквідатора Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" у справі №4/42-Б про банкрутство Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" систематично порушувались вимоги абз. 1 ч. 7 ст. 115 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", зокрема, було встановлено, що у фінансовому звіті ліквідатора банкрута Довжаниці О.С. від 18.04.2016 про нарахування та виплату основної грошової винагороди за період з 08.07.2014 по 18.04.2016 на суму 113 552,86 грн міститься інформація про виплату з ліквідаційного рахунку банкрута грошової винагороди в сумі 113 552,86 грн, які було проведено з порушенням чинного законодавства.

При цьому ліквідатор Борецько А.М. звернувся до суду з відповідною письмовою заявою та усним клопотанням визнати поважними причини пропуску строку позовної давності для звернення арбітражного керуючого до суду за захистом порушених прав Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго", повідомивши, що він не міг знати про порушення прав як самого боржника, так і його кредиторів раніше 07.11.2017 - дати призначення його ліквідатором у справі №4/42-Б про банкрутство Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго". У судовому засіданні ліквідатор Борецько А.М. повідомив, що лише після його призначення 07.11.2017 ліквідатором у справі №4/42-Б йому могло бути відомо про порушення прав як самого боржника Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго", так і його кредиторів, а тому вважає початком перебігу строку позовної давності слід вважати 07.11.2017.

Відповідач Довжаниця О.С. у своїх усних поясненнях не заперечував факт нарахування та виплати основної грошової винагороди за період з 08.07.2014 по 18.04.2016 на суму 113 552,86 грн, а також ті обставини, що вказані кошти не були перераховані (або повернуті) ним на рахунок Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго". У своєму письмовому відзиві від 31.07.2020 №36/58 та доповненнях до нього №36/60 від 24.09.2020 зазначив, що позивачем пропущено строк позовної давності, вважає, що початком перебігу строку позовної давності слід вважати 20.12.2016 - день вчинення правочину, оскільки він збігається з днем, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права (постановлення ухвали Господарського суду Житомирської області від 20.12.2016 у справі №4/42-Б, яка набрала законної сили) і який сплив 20.12.2019.

Судом встановлено, що постановою господарського суду від 08.07.2014 у справі №4/42-Б, зокрема, визнано банкрутом Житомирське орендне підприємство теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго"; відкрито ліквідаційну процедуру банкрута; ліквідатором банкрута призначено арбітражного керуючого Довжаницю О.С.

Відповідно до вимог ч. 1 ст. 41 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" (у редакції, чинній на момент правопідпису, що склалися) ліквідатор - фізична особа, яка відповідно до судового рішення господарського суду організовує здійснення ліквідаційної процедури боржника, визнаного банкрутом, та забезпечує задоволення вимог

кредиторів у встановленому цим Законом порядку.

Частиною третьою статті 98 вказаного Закону визначено, що під час реалізації своїх прав та обов'язків арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор) зобов'язаний діяти добросовісно, розсудливо, з метою, з якою ці права та обов'язки надано (покладено), обґрунтовано, тобто з урахуванням усіх обставин, що мають значення для прийняття рішення (вчинення дії), на підставі, у межах та способом, що передбачені Конституцією та законодавством України про банкрутство.

Як убачається з матеріалів справи № 4/42-Б, ухвалою від 20.12.2016 (яка набрала законної сили) суд усунув арбітражного керуючого Довжаницю О.С. від виконання обов'язків ліквідатора Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" та поклав на нього тимчасове виконання обов'язків ліквідатора до призначення нового ліквідатора у визначеному Законом порядку.

У вищезазначеній ухвалі судом зроблено висновок про неналежне виконання арбітражним керуючим Довжаницею О.С. обов'язків ліквідатора банкрута, що призвело до значного перевищення допустимих строків здійснення ліквідаційної процедури та завдання збитків як кредиторам так і банкруту у вигляді зайвих витрат на здійснення ліквідаційної процедури, зокрема, з оплати грошової винагороди арбітражного керуючого.

Також, судом встановлено відсутність у матеріалах справи доказів звітування ліквідатором банкрута щомісяця перед комітетом кредиторів про нарахування та виплату грошової винагороди. Зазначено, що звіт арбітражного керуючого про нарахування та виплату грошової винагороди до суду також не подавався упродовж ліквідаційної процедури банкрута, а тому ліквідатором банкрута систематично порушувалися вимоги абз. 1 ст. 115 Закону про банкрутство (у відповідній редакції, чинній на момент правовідносин, що склалися).

Вищим господарським судом України у постанові від 27.06.2017 у даній справі було встановлено, що у фінансовому звіті ліквідатора банкрута Довжаниці О.С. від 18.04.2016 про нарахування та виплату основної грошової винагороди за період з 08.07.2014 по 18.04.2016 на суму 113 552,86 грн міститься інформація про виплату з ліквідаційного рахунку банкрута грошової винагороди в сумі 113 552,86 грн, які було проведено з порушенням чинного законодавства.

Відповідно до абз. 4 ч. 3 ст. 115 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" (у редакції, чинній на момент правовідносин, що склалися), право вимоги основної грошової винагороди виникає в арбітражного керуючого в останній день кожного календарного місяця виконання ним повноважень керуючого санацією, ліквідатора.

Згідно з ч. 7 ст. 115 вказаного Закону, розпорядник майна звітує про нарахування та виплату грошової винагороди арбітражного керуючого, здійснення та відшкодування його витрат на першому засіданні комітету кредиторів, а також за результатами процедури розпорядження майном боржника. Керуючий санацією не рідше одного разу на три місяці, а ліквідатор - щомісяця звітують перед комітетом кредиторів про нарахування та виплату основної та додаткової грошових винагород арбітражного керуючого, здійснення та відшкодування витрат.

Звіт арбітражного керуючого про нарахування і виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат доводиться кредиторам до відома та повинен бути схвалений або погоджений комітетом кредиторів.

Колегія суддів Вищого господарського суду України зазначила, що виходячи із вимог ч. 7 ст. 115 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" право вимоги основної грошової винагороди виникає в арбітражного керуючого в останній день кожного календарного місяця виконання ним

повноважень ліквідатора за умови звітування щомісяця перед комітетом кредиторів про нарахування та виплату грошової винагороди.

Дослідивши матеріали справи, судом першої інстанції в оскаржуваній ухвалі від 20.12.2016 встановлено відсутність у матеріалах справи жодних доказів звітування ліквідатором банкрута щомісяця перед комітетом кредиторів про нарахування та виплату грошової винагороди.

Згідно ст. 75 ГПК України, обставини, встановлені рішенням суду в господарській, цивільній або адміністративній справі, яке набрало законної сили, не доказуються при розгляді іншої справи, у якій беруть участь ті самі особи або особа, стосовно якої встановлено ці обставини, якщо інше не встановлено законом.

Преюдиціальність - обов'язковість фактів, установлених судовим рішенням, що набрало законної сили в одній справі для суду при розгляді інших справ. Преюдиціально встановлені факти не підлягають доказуванню, оскільки їх з істинністю вже встановлено у рішенні чи вироку і немає необхідності встановлювати їх знову, тобто піддавати сумніву істинність і стабільність судового акта, який вступив в законну силу. Суть преюдиції полягає в неприпустимості повторного розгляду судом одного й того ж питання між тими ж сторонами.

Правила про преюдицію спрямовані не лише на заборону перегляду фактів і правовідносин, які встановлені в судовому акті, що вступив в законну силу. Вони також сприяють додержанню процесуальної економії в новому процесі. У випадку преюдиціального установлення певних обставин особам, які беруть участь у справі (за умови, що вони брали участь у справі при винесенні преюдиціального рішення), не доводиться витрачати час на збирання, витребування і подання доказів, а суду - на їх дослідження і оцінку. Усі ці дії вже здійснювалися у попередньому процесі, і їхнє повторення було б не лише недоцільним, але й неприпустимим з точки зору процесуальної економії.

Для рішень господарських судів важливою умовою преюдиціальності фактів, що містяться в рішенні господарського суду, є суб'єктний склад спору. Преюдиціальне значення мають лише рішення зі справи, в якій беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої встановлено ці обставини.

Судом встановлено, що факти встановлені в ухвалі Господарського суду Житомирської області від 20.12.2016 та постанові Вищого господарського суду України від 27.06.2017 у справі №4/42-Б про визнання банкрутом Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" за участі того ж самого учасника провадження - Довжаниці О.С.

Аналогічні положення знайшли своє відображення в пункті 2.6 Постанови Пленуму Вищого господарського суду України від 26 грудня 2011 року №18 "Про деякі питання практики застосування Господарського процесуального кодексу України судами першої інстанції", згідно якої не потребують доказування преюдиціальні обставини, тобто встановлені рішенням суду у господарській, цивільній або адміністративній справі, що набрало законної сили, - при розгляді інших справ, у яких беруть участь ті самі особи або особа, щодо якої встановлено ці обставини. При цьому не має значення, в якому саме процесуальному статусі виступали відповідні особи у таких інших справах - позивачів, відповідачів, третіх осіб тощо. Преюдиціальне значення процесуальним законом надається саме обставинам, встановленим судовими рішеннями (в тому числі в їх мотивувальних частинах), а не правовій оцінці таких обставин, здійсненій іншим судом.

Отже, виходячи з вищевикладеного, обставини встановлені в ухвалі Господарського суду Житомирської області від 20.12.2016 та постанові Вищого господарського суду України від 27.06.2017 у справі №4/42-Б про визнання банкрутом Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго", які набрали законної сили, повторного доведення не

потребують.

Слід зазначити, що до матеріалів справи долучено банківські виписки (том 1 а.с.102 - 169), які підтверджують зняття арбітражним керуючим Довжаницею О.С. коштів в рахунок оплати послуг, що не заперечувалось самим Довжаницею О.С. у судовому засіданні.

Як вбачається з матеріалів справи, ліквідатор Борецько А.М. неодноразово звертався до Довжаниці О.С. з метою отримання додаткових доказів звітування Довжаницею О.С. щомісяця перед комітетом кредиторів про нарахування та виплату грошової винагороди у зазначений період.

Проте, Довжаницею О.С. зазначені додаткові докази до даної справи не надані, а матеріали справи №4/42-Б про визнання банкрутом Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" не містять інших доказів виконання ліквідатором Довжаницею О.С. ч. 7 ст. 115 Закону про банкрутство (у відповідній редакції), зокрема, звітів ліквідатора про нарахування та виплату основної грошової винагороди та доказів їх розгляду комітетом кредиторів за період з 08.07.2014 по 18.04.2016. Також до справи не надані докази повернення колишнім ліквідатором Довжаницею О.С. суми 113 552,86 грн на ліквідаційний рахунок Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго".

З урахуванням зазначеного, суд констатує, що отримання коштів колишнім ліквідатором Довжаницею О.С. на суму 113 552,86 грн є безпідставним та здійснено з порушенням чинного законодавства.

За таких обставин порушене право Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" та його кредиторів через безпідставне отримання коштів з рахунку банкрута на суму 113 552,86 грн колишнім ліквідатором Довжаницею О.С. потребує захисту.

Щодо пропуску позовної давності.

За змістом статей 15, 16 ЦК України кожна особа має право на захист свого цивільного права у разі його порушення, невизнання або оспорювання.

Відповідно до положень статті 256 Цивільного кодексу України (далі - ЦК України), позовна давність - це строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу.

Згідно статті 257 ЦК України, загальна позовна давність встановлюється тривалістю у три роки.

Відповідно до ч. 1, 5 статті 261 ЦК України, перебіг позовної давності починається від дня, коли особа довідалася або могла довідатися про порушення свого права або про особу, яка його порушила. За зобов'язаннями з визначеним строком виконання перебіг позовної давності починається зі спливом строку виконання.

При цьому, позовна давність застосовується судом лише за заявою сторони у спорі, зробленою до прийняття ним рішення. Сплив позовної давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, є підставою для відмови у позові (ч. ч. 3 та 4 ст. 267 ЦК України).

Законом не встановлено вимог щодо форми заяви сторони про сплив позовної давності. Відтак, її може бути викладено у відзиві на позов або у вигляді окремого клопотання, письмового чи усного. Таке розуміння реалізації звернення до суду з заявою про сплив строку позовної давності є усталеним у судовій практиці та підтверджується висновками, що містяться в постанові Верховного Суду від 16.08.2017, постановою Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 09.04.2019, від 20.09.2019 у справі № 904/4342/18, Касаційного цивільного суду у складі Верховного Суду від 01.08.2018 у справі № 303/238/16-ц, від 20.11.2019 у

справі № 360/1415/15-ц.

Разом з тим оцінка такої заяви (форми, змісту), реалізації та наявності права на звернення з цією заявою здійснюється судом, яким розглядаються заявлені вимоги.

Судом встановлено, що відповідачем Довжаницею О.С. у відзиві від 31.07.2020 №36/58 та доповненнях до нього №36/60 від 24.09.20 подано заяву про застосування позовної давності.

Відтак, судом встановлено, що зазначена заява подана у належній формі стороною у справі - відповідачем, що відповідає вимогам ГПК України.

Початок перебігу позовної давності збігається з моментом виникнення у зацікавленої сторони права на позов, тобто можливості реалізувати своє право в примусовому порядку через суд.

Для визначення моменту виникнення права на позов важливими є як об'єктивні (порушення права), так і суб'єктивні (особа дізналася або повинна була дізнатися про це порушення) аспекти. Порівняльний аналіз понять "довідався" та "міг довідатися", що містяться в статті 261 ЦК України, дає підстави для висновку про презумпцію можливості та обов'язку особи знати про стан своїх майнових прав, а тому доведення факту, через який позивач не знав про порушення свого цивільного права і саме з цієї причини не звернувся за його захистом до суду, недостатньо (аналогічна правова позиція викладена у постановках Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 26.09.2019 у справі № 924/1114/18, від 03.04.2018 у справі № 910/31767/15).

Згідно з частиною першою статті 261 ЦК України у визначенні початку перебігу строку позовної давності має значення не лише встановлення, коли саме особа, яка звертається за захистом свого порушеного права або охоронюваного законом інтересу, довідалася про порушення цього права або про особу, яка його порушила, а й коли ця особа об'єктивно могла дізнатися про порушення цього права або про особу, яка його порушила.

Обов'язок позивача довести, що він не міг дізнатися про порушення свого цивільного права, також впливає із загального правила, встановленого статтею 74 ГПК України, про обов'язковість доведення стороною спору тих обставин, на які вона посилається як на підставу своїх вимог та заперечень.

Суд зазначає, що і в разі пред'явлення позову самою особою, право якої порушене, і в разі пред'явлення позову в інтересах цієї особи іншою уповноваженою на це особою початок перебігу позовної давності визначається з одного й того самого моменту: коли особа довідалася або могла довідатися про порушення її права або про особу, яка його порушила.

Таким чином, положення закону про початок перебігу позовної давності поширюється і на звернення арбітражного керуючого (ліквідатора) до суду із заявою про захист інтересів боржника. Тому при визначенні початку перебігу позовної давності у спорі за вимогами боржника/арбітражного керуючого не допускається врахування як обставин (дати) порушення провадження у справі про банкрутство та дати призначення (заміни кандидатури) арбітражного керуючого (розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора), оскільки ні Закон про банкрутство (положення якого втратили чинність), ні чинний Кодекс України з процедур банкрутства не встановлюють спеціальних норм про позовну давність. Отже, до цих правовідносин застосовуються загальні норми позовної давності (аналогічна позиція викладена у постанові Верховного Суду України від 13.01.2016 у справі №922/5094/14).

У спірних правовідносинах суб'єктом прав є саме боржник, а не арбітражний керуючий (ліквідатор), а тому, визначаючи початок перебігу позовної давності у цій справі, слід враховувати, коли про порушене право дізнався або міг дізнатись боржник в особі уповноваженого органу. Отже, при дослідженні питання пропуску позовної давності в спорі слід з'ясовувати, коли про порушення своїх прав довідався

або міг довідатися боржник в особі уповноваженого органу.

Тож при тлумаченні вимог щодо початку перебігу позовної давності слід керуватися тим, що перебіг позовної давності починається від дня, коли про відповідні обставини, тобто про порушення права, дізналася або могла довідатися особа, що є носієм права, а не інша особа, у тому числі й та, якій за законом надано повноваження із захисту цього права. У справах про банкрутство цією особою є арбітражний керуючий, на якого за законом на підставі рішення суду покладаються обов'язки та надаються повноваження розпорядника майна, керуючого санацією, ліквідатора. При цьому і в разі пред'явлення у межах справи про банкрутство позову самою особою, право якої порушене (боржником), і у разі пред'явлення позову в інтересах цієї особи іншою уповноваженою на це особою, якою може бути арбітражний керуючий, перебіг позовної давності обчислюється з одного й того самого моменту: коли особа довідалася або могла довідатися про порушення її права або про особу, яка його порушила. Іншого правила щодо визначення початку перебігу позовної давності не містять ні частина перша статті 261 ЦК України, ні норми спеціального закону, що регулюють порядок вирішення спорів у справі про банкрутство.

Статтею 92 ЦК України визначено, що дії органу або особи, яка відповідно до установчих документів юридичної особи чи закону виступає від її імені, у відносинах із третіми особами розглядаються як дії самої юридичної особи.

Як вбачається з матеріалів справи № 4/42-Б, ухвалою від 20.12.2016 (яка набрала законної сили) господарським судом було встановлено, що у фінансовому звіті ліквідатора банкрута Довжаниці О.С. від 18.04.2016 про нарахування та виплату основної грошової винагороди за період з 08.07.2014 по 18.04.2016 на суму 113 552,86 грн міститься інформація про виплату з ліквідаційного рахунку банкрута грошової винагороди в сумі 113 552,86 грн, які було проведено з порушенням чинного законодавства. Зазначені обставини, встановлені господарським судом, стали відомі (могли бути відомі) Житомирському орендному підприємству теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго".

Відтак, для юридичної особи Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" днем початку перебігу строку позовної давності слід вважати день, коли Житомирське орендне підприємство теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" довідалося або могла довідатися про порушення свого права, тобто - 20.12.2016 року; відповідно строк позовної давності сплив - 20.12.2019.

Стосовно визнання поважними причини пропуску строку позовної давності та заявленого ліквідатором у позовній заяві №02-14/08Д-07 від 03.07.2020 клопотання про відновлення пропущеного строку позовної давності для звернення до суду за захистом порушених прав.

Суд враховує уточнення до заяви, яку судом розцінено як заяву позивача №02-14/13Д-07 від 24.11.2020 (том 1 а.с. 230 - 232) про визнання поважними причини пропуску строку позовної давності для звернення арбітражного керуючого до суду за захистом порушених прав Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" та зазначає наступне.

Відповідно до частин четвертої, п'ятої статті 267 ЦК України сплив позовної давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, є підставою для відмови у позові. Якщо суд визнає поважними причини пропущення позовної давності, порушене право підлягає захисту.

Оскільки заяву №02-14/13Д-07 від 24.11.2020 (том 1 а.с. 230 - 232) про визнання поважними причини пропуску строку позовної давності до суду подано позивачем - ліквідатором Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго", судом встановлено, що до суду звернувся належний

суб'єкт звернення.

За змістом наведених норм, якщо позовні вимоги господарським судом визнано обґрунтованими, а стороною у спорі заявлено про вплив позовної давності, суд зобов'язаний застосувати до спірних правовідносин положення статті 267 ЦК України та вирішити питання про наслідки такого впливу. Тобто або відмовити в позові у зв'язку зі впливом позовної давності, або за наявності поважних причин її пропущення – захистити порушене право, але в будь-якому разі вирішити спір з посиланням на зазначену норму ЦК України (аналогічні правові позиції викладені у постановках Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 13.08.2019 у справі №910/11614/18, від 22.08.2019 у справі № 910/15453/17, від 03.09.2019 у справі № 920/903/17, від 19.11.2019 у справі № 910/16827/17).

Водночас позовна давність не є інститутом процесуального права та не може бути відновлена (поновлена) в разі її впливу, але, враховуючи право позивача згідно за приписом частини п'ятої статті 267 ЦК України отримати судовий захист у разі визнання судом поважними причин пропуску позовної давності саме на позивача покладено обов'язок доказування тієї обставини, що строк було пропущено з поважних причин. Це також впливає із загального правила, встановленого статтею 74 ГПК України, про обов'язковість доведення стороною спору тих обставин, на які вона посилається як на підставу своїх вимог та заперечень. Відповідач, навпаки, мусить довести відсутність об'єктивних перешкод для своєчасного звернення позивача з вимогою про захист порушеного права (висновки викладені у постановках Великої Палати Верховного Суду від 30.01.2019 у справі № 706/1272/14-ц та від 21.08.2019 у справі № 911/3681/17).

Отже, суд має право надати особі (визнати право на) судовий захист порушеного права за сукупності умов:

- особа (позивач) наведе поважні, на її думку, причини пропуску позовної давності при зверненні до суду за захистом порушеного права, вказавши на конкретні обставини, які об'єктивно перешкоджали їй звернутися за захистом порушеного права у межах позовної давності, та надасть суду докази, що підтверджують існування цих обставин (стаття 74 ГПК України);

- суд за результатами оцінки доказів, наданих на підтвердження цих обставин, встановить їх існування та дійде висновку про їх об'єктивний характер, і, відповідно, про існування поважних причин пропуску позовної давності при зверненні позивача за захистом порушеного права.

За відсутності будь-якої з наведених умов, суд не має права визнавати існування поважних причин пропуску позовної давності у спірних правовідносинах, надавати у зв'язку з цим особі (позивачу) судовий захист порушеного права та задовольняти відповідні вимоги (аналогічна позиція викладена у постанові Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду від 28.01.2020 у справі № 910/9158/16).

Отже, як було зазначено вище позовна давність не є інститутом процесуального права та не може бути відновлена (поновлена) в разі її впливу, але, враховуючи право позивача згідно за приписом частини п'ятої статті 267 ЦК України отримати судовий захист у разі визнання судом поважними причин пропуску позовної давності, слід відмовити у задоволенні заявленого ліквідатором Бореєм А.М. у позовній заяві №02-14/08Д-07 від 03.07.2020 клопотання про відновлення пропущеного строку позовної давності для звернення до суду за захистом порушених прав.

Відтак, суд відмовляє у задоволенні заявленого ліквідатором Бореєм А.М. у позовній заяві №02-14/08Д-07 від 03.07.2020 клопотання про відновлення пропущеного строку позовної давності для звернення до суду за захистом порушених прав.

У пункті 10.20 постанови Верховного Суду у складі судової палати для розгляду справ про банкрутство Касаційного господарського суду від 11.02.2020 у справі №10/5026/995/2012 зроблено висновок, що, вирішуючи питання про поважність причин пропуску позовної давності при зверненні за захистом порушеного права у спорі, стороною якого є боржник, що вирішується у справі про банкрутство, суди мають виходити з їх об'єктивного, а не суб'єктивного характеру, тобто з обставин, які підтверджують ці причини та вказують на існування об'єктивної перешкоди для боржника своєчасно звернутися за захистом порушеного права. Тому, вирішуючи питання щодо поважності причин пропуску позовної давності у спірних правовідносинах, суд, з огляду на положення статті 13 ЦК України ("Межі здійснення цивільних прав"), має враховувати добросовісність поведінки як позивача (заявника), так і відповідача протягом всього періоду з моменту виникнення права на захист порушеного права (права на позов) і до моменту звернення з позовом, зважаючи на характер спірних правовідносин між сторонами, особливості їх нормативного регулювання: надані сторонам права та покладені на них обов'язки тощо.

Як убачається з матеріалів справи № 4/42-Б, позивач - ліквідатор Борецько А.М., після призначення ліквідатором та отримання 20.01.2018 за актом приймання - передачі від колишнього ліквідатора банкрута Довжаниці О.С. документації банкрута, проаналізувавши матеріали справи та отримані документи Житомирського орендного підприємства теплових мереж «Житомиртеплокомуненерго», виявив безпідставне отримання коштів Довжаницею О.С. та неодноразово звертався до Довжаниці О.С., зокрема, з вимогами №02-14/05-07 від 24.07.2019, №02-14/06-07 від 15.11.2019 про повернення на ліквідаційний рахунок банкрута безпідставно отриманих грошових коштів та з метою отримання додаткових доказів звітування Довжаницею О.С. щомісяця перед комітетом кредиторів про нарахування та виплату грошової винагороди у відповідний період, що свідчить про добросовісну поведінку позивача.

Натомість після встановлення в ухвалі Господарського суду Житомирської області від 20.12.2016 та постанові Вищого господарського суду України від 27.06.2017, які набрали законної сили, у справі №4/42-Б про визнання банкрутом Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго" за участі того ж самого учасника провадження - Довжаниці О.С. безпідставного отримання коштів на суму 113 552,86 грн, зазначені кошти на ліквідаційний рахунок банкрута не повернуто, що свідчить про недобросовісну поведінку відповідача.

Дослідивши матеріали справи, суд враховує доводи ліквідатора Борецько А.М. у справі про те, що позивач не знав і не міг знати про порушення прав як самого боржника, так і його кредиторів раніше 07.11.2017 - дати його призначення ліквідатором у даній справі, а також дати передачі попереднім органом управління документації банкрута (акт приймання-передачі від 20.01.2018 року); невжиття Довжаницею О.С. тривалий час дій для повернення коштів на рахунок банкрута; усунення судом попереднього арбітражного керуючого та призначення його виконуючим обов'язки ліквідатора у справі з 20.12.2016 по 07.11.2017; неналежне виконання Довжаницею О.С. своїх обов'язків.

Слід констатувати, що зазначені вище причини вплинули на пропуск позовної давності для звернення арбітражного керуючого - ліквідатора Борецько А.М. до суду за захистом порушених прав Житомирського орендного підприємства теплових мереж "Житомиртеплокомуненерго".

Відтак, суд визнає поважними причини пропуску позовної давності позивачем у справі.

Згідно із частинами 2, 3 статті 13 ГПК України учасники справи мають рівні права щодо здійснення всіх процесуальних прав та обов'язків, передбачених цим Кодексом.

Кожна сторона повинна довести обставини, які мають значення для справи і на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень, крім випадків, встановлених законом.

Відповідно до частини 1 статті 73 ГПК України доказами є будь-які дані, на підставі яких суд встановлює наявність або відсутність обставин (фактів), що обґрунтовують вимоги і заперечення учасників справи, та інших обставин, які мають значення для вирішення справи.

За приписами частини 1 статті 74 ГПК України кожна сторона повинна довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог або заперечень.

Статтею 76 ГПК України визначено, що належними є докази, на підставі яких можна встановити обставини, які входять в предмет доказування. Суд не бере до розгляду докази, які не стосуються предмета доказування. Предметом доказування є обставини, які підтверджують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для розгляду справи і підлягають встановленню при ухваленні судового рішення.

Відповідно до частини 1 статті 77 ГПК України обставини, які відповідно до законодавства повинні бути підтверджені певними засобами доказування, не можуть підтверджуватися іншими засобами доказування.

За приписами частини 1 статті 86 ГПК України суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів.

Враховуючи вищевикладене, суд дійшов висновку про задоволення позову та наявність підстав для стягнення з Довжаниці О.С. 113 552,86 грн.

Судові витрати покладаються на відповідача відповідно до ч. 4 ст. 129 ГПК України.

Керуючись ст. 74, ч.4 ст. 75, статтями 129, 233, 236 - 238, 240, 241, 256, Господарського процесуального кодексу України, ст.ст.261, 267 Цивільного кодексу України, ст. 115 Закону України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом", ч. 2 ст.7, ст.ст. 58 - 61 Кодексу України з процедур банкрутства, господарський суд

ВИРІШИВ:

1. Позовну заяву задовольнити.

2. Стягнути з Довжаниці Олега Степановича, код 2446904473, провулок Пограничний, будинок 14, м. Житомир, 10004 на користь Житомирського орендного підприємства теплових мереж «Житомиртеплокомуненерго», код 05478806, вул. Київська, 48, м. Житомир, 10014, р/р 333516290000026008980050023 у АТ «Мегабанк» м. Харків – 113 552,86 грн.

Видати наказ.

3. Стягнути з Довжаниці Олега Степановича, код 2446904473, провулок Пограничний, будинок 14, м. Житомир, 10004 на користь Житомирського орендного підприємства теплових мереж «Житомиртеплокомуненерго», код 05478806, вул. Київська, 48, м. Житомир, 10014, р/р 333516290000026008980050023 у АТ «Мегабанк» м. Харків - 2197 грн витрат по сплаті судового збору.

Видати наказ.

Рішення господарського суду набирає законної сили після закінчення строку

подання апеляційної скарги, якщо апеляційну скаргу не було подано.

Апеляційна скарга на рішення суду подається протягом двадцяти днів.

Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини рішення суду, або у разі розгляду справи (вирішення питання) без повідомлення (виклику) учасників справи, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.

Веб-адреса сторінки на офіційному веб-порталі судової влади України в мережі Інтернет, за якою учасники справи можуть отримати інформацію у справі, що розглядається: <http://court.gov.ua/fair/sud5007/>.

Суддя

Повне рішення складено: 19.03.21

Макаревич В.А.

